

Калінь Соломія Андріївна
ст. гр. Фзм-21, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О.В.

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Функціонування багатьох сфер економіки України залежить від обсягу та структури державного бюджету, проте перед вітчизняною економікою стоїть вагома проблема – дефіцит Державного бюджету України. Проблеми формування бюджетного дефіциту, визначення його розміру і пошук джерел погашення є одними з ключових при розробці стратегії розвитку держави на наступні бюджетні періоди.

Враховуючи те, що бюджетний дефіцит відіграє значну роль у розвитку держави, впливає на розвиток соціально-економічної сфери та життєвий рівень громадян, багато науковців (як вітчизняних так і зарубіжних) зацікавлені у дослідженні проблем формування, подолання та управління бюджетним дефіцитом.

Аналізуючи праці дослідників потрібно відзначити, що у наукових роботах вітчизняних вчених дефіцит державного бюджету трактується як перевищення видатків над доходами. Таке визначення міститься і в Бюджетному кодексі України (ст. 2). Проте, у більшості випадків, не уточнюється, які доходи та видатки беруться до уваги при формуванні такого визначення.

У працях окремих дослідників спостерігаються намагання видозмінити подібне визначення. Зокрема, В. Федосов, В. Опарін і С. Львовчкін висловлюють думку, що «...під дефіцитом бюджету, незважаючи на те, як трактується це поняття, розуміється перевищення видатків над власними доходами держави, що надходять на постійній основі» [1, с. 93]. С. Ковальчук та І. Форкун розуміють дефіцит бюджету як «перевищення видатків над постійними доходами бюджету, до складу яких відносяться податки і обов'язкові платежі, що згідно з бюджетною класифікацією відносяться до складу доходів бюджету» [2, с. 155].

З визначення сутності бюджетного дефіциту, можна виділити найсуттєвіші чинники його виникнення. Загальновідома причина дефіциту бюджету – це обмежена кількість фінансових ресурсів держави для гарантування наповнення бюджету необхідними доходами. Причинами цього можуть стати: зниження виробництва, висока собівартість виробництва продукції, потреби в оновленні або заміні застарілого обладнання та реконструкція виробництва за рахунок впровадження нових

методів виробництва та нових технологій, та в цілому зниження ефективності господарювання [3, с. 108].

Третьою, найбільш вагомою групою чинників бюджетного дефіциту є інфляційні процеси, розбалансування грошового обігу та системи розрахунків, недосконалу податкову, інвестиційну та кредитну політику [3, с. 108].

Також варто взяти до уваги дослідження українського дослідника В. Дем'янишина, в яких він відзначає, що дефіцит бюджету підпорядкований економічним законам, зміст яких полягає у залученні додаткових обсягів доходів та їхньому спрямуванні на фінансування затверджених видатків [4]. Тобто, дефіцит бюджету, виникає через незбалансованість бюджету, зокрема, внаслідок нестачі коштів для фінансування встановленого державою обсягу видатків. Таким чином можна констатувати, що основні причини бюджетного дефіциту є відставання темпів збільшення доходів бюджету в порівнянні зі збільшенням бюджетних видатків і зумовлюється дією різних чинників.

Глибинними причинами дефіциту бюджету в Україні стали скорочення обсягів виробництва, ефективності функціонування галузей економіки й підприємств, не виважена соціально-економічна політика, що викликало зменшення обсягів ВВП й національного доходу та призвело до скорочення обсягу фінансових ресурсів у державі, й певним чином відобразилося на показниках бюджету у формі довгострокового дефіциту [5, с. 147].

Так як дефіцит бюджету є важливим інструментом державної фінансово-кредитної політики та засобом впливу на економічне становище в країні, уряд повинен постійно контролювати розмір бюджетного дефіциту, приділяти більше уваги збільшенню доходів держави шляхом подолання безробіття, покращення системи сплати податків, поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання та ін. [6]. Тобто, дефіцитне фінансування є вкрай важливим для України проте, його слід переорієнтувати на вирішення основних проблем економіки держави зокрема фінансування пріоритетних галузей економіки, запровадження нових технологій у виробництво для зменшення витрат, підвищення зайнятості населення та пожвавлення інвестиційної діяльності.

Література:

1. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями / В. Федосов, В. Опарін, С. Львовчкін; Київський національний економічний університет. Київ. 2002. 387 с.

2. Макеєнко Н. Ю. Дефіцит державного бюджету України та джерела його покриття. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2012. № 108. С. 154-161.

3. Адонін С. В. Ізюмська В. А. Особливості дефіциту державного бюджету України на сучасному етапі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 19. С. 108-111.

4. Дем'янишин В. Бюджетний дефіцит та його вплив на кризову ситуацію в Україні. Вісник Тернопільського національного економічного університету. Тернопіль: Економічна думка, 2007. Вип. 5. С. 120-123.

5. Янів Л. М., Зінченко О. А. Проблеми дефіциту державного бюджету України і шляхи їх розв'язання. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій. 2016. Т. 24. Вип. 6. С. 144-153.

6. Сидоренко О.О., Бабич М.О. Бюджетний дефіцит України та шляхи подолання. URL: http://www.rusnauka.com/30_OINXXI_2013/Economics/15_147246.doc.Htm.

Квас Олександр Петрович

ст. гр. ФМ-22, ТНЕУ

Науковий керівник – д.е.н., професор Тулай О. І.

ПОДАТОК НА МАЙНО, ВІДМІННЕ ВІД ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Започаткована в Україні реформа фіскальної децентралізації сприяє збільшенню надходжень місцевих податків та зборів, але не усуває проблем пов'язаних з їх нарахуваннями. Одним із основних джерел власних фінансових ресурсів місцевих бюджетів є податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Застосування майнового оподаткування на місцевому рівні у значній мірі посилює виконання їх функцій – фіскальної, регулюючої та контрольної і сприяє розвитку територій.

Податок на нерухоме майно має такі переваги:

– рівномірний розподіл бази оподаткування, що забезпечує широкий розподіл податкового навантаження та залучає максимальну кількість громадян до формування доходів місцевих бюджетів;

– характеризується низькою еластичністю до проявів циклічності економічного розвитку, оскільки база цього податку є сталою і не залежить від фаз економічних циклів;

– нерухомість не є мобільним об'єктом, що дає змогу уникати негативних впливів міграційних процесів, коли надходження справляються до тієї адміністративно-територіальної одиниці, де платник отримує прибуток, але не завжди проживає у тому місці та отримує суспільні блага;